

จัดเศรษฐกิจศาสตร์แนะทักษิณ

คไทยที่ร้อนรุ่มหนาวกำลังกังวลอย่างใจจดใจจ่อกับความเคลื่อนไหวของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ทักษิณ ชินวัตร

ข้อมูลให้เห็นกันก็คือกลุ่มแกนนำคนเสื้อแดงสนับสนุนการกลับมายังอดีตนายกรัฐมนตรีอย่างเปิดเผยและอย่าง “ลับ ลวง พราง” และต่างกำลังพยายามระดมผู้คนจากทั่วประเทศเพื่อไปให้รัฐบาลยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่

ในการตัดสินใจเดินหน้าครั้งนี้ของคุณทักษิณ เศรษฐศาสตร์สามารถช่วยในการตัดสินใจที่เหมาะสมสำหรับคุณทักษิณได้เป็นอย่างดี

บัดนี้เป็นที่ชัดเจนจากการยอมรับอย่างเปิดเผยจากทุกฝ่ายและจากตัวคุณทักษิณเอง ว่าคนเสื้อแดง พรรคเพื่อไทย และคุณทักษิณ คือสิ่งเดียวกันทั้งหมด โดยมีเป้าหมายคือการกลับมามีอำนาจอีกครั้งผ่านทางนิตินโยบายพรรคทั้งหมด และการคืนทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดที่ศาลพิพากษาให้ยึดเมื่อเร็วๆ นี้ ไม่ว่าข้ออ้างในการประท้วงคือเพื่อ “ล้มล้างอำมาตย์” “เพื่อแก้ไขสอง มาตราฐาน” “เพื่อให้ได้ประชาธิปไตยที่แท้จริงคืนมา” ฯลฯ

แต่ประชาชนไทยส่วนใหญ่ก็เห็นชัดเจนว่าเป้าประสงค์ที่แท้จริงก็คือการช่วยเหลือคุณทักษิณอย่างเดียว

คความรู้เศรษฐศาสตร์ในเรื่องแรกที่จะช่วยในการตัดสินใจเดินหน้าของคุณทักษิณก็คือสิ่งที่เรียกว่า income effect (ผลจากรายได้) อธิบายได้ง่ายๆ ก็คือเวลาเราถูกหวย เงินเดือนขึ้นสองขั้น ได้รับมรดก ได้เงินก้อนใหญ่มา ฯลฯ จะรู้สึกว่าคุณ “รวย” ขึ้น เพราะจะสามารถจับจ่ายซื้อของหรือทรัพย์สินได้เพิ่มขึ้น และมีทางใหม่ที่จะใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น

ในทางตรงกันข้าม เมื่อสูญเสียเงินจะรู้สึกว่าคุณ “จน” ลง และมีพฤติกรรมที่จะใช้จ่ายเงินน้อยลง หรือ

หลีกเลี่ยงการใช้จ่ายมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นการสูญเสียเงินก้อนใหญ่

เงิน 4.6 หมื่นล้านบาทที่อยู่ในรูปธนบัตรใบละ 1,000 บาท หากเอามาวางเป็นตั้งจะมีความสูงถึง 5.842 กิโลเมตร หน้า 18.4 ดัน การสูญเสียเงินไปขนาดนี้ย่อมทำให้คุณทักษิณรู้สึก “จน” ลงอย่างแน่นอน (ไม่ว่าจะมีเหลือสักกี่หมื่นล้านบาทก็ตาม)

ดังนั้น โอกาสที่ “ท่อน้ำเลี้ยง” จะไหลโจ๊กเพื่อสนับสนุนการชุมนุมอย่างเต็มที่เป็นไปได้ก็น้อยเพราะมนุษย์ทุกคนหลีกเลี่ยง income effect ไม่พียงเพียงแต่จะมากหรือน้อยเท่านั้น

ประการที่สอง ปัญหา Principal-Agent ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในแวดวงรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

การมี “ตัวแทน (agent)” ทำงานแทน “ตัวการ (principal)” ไม่ว่าจะป็นนายหน้า ทนายความ “แกนนำ สู้แล้วรวย” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ดูแลผลประโยชน์ กรรมการบริษัท ฯลฯ เกิดปัญหาขึ้นเสมอเพราะ “ตัวแทน” มักจะปฏิบัติในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเองมากกว่าผลประโยชน์ของ “ตัวการ”

ไม่ว่า “ตัวการ” จะพยายามออกแบบระบบรางวัล “ตัวแทน” คืออย่างไร “ตัวการ” ก็จะประสบปัญหาเสมอ ยิ่งผลประโยชน์ตอบแทนยิ่งสูง จำนวน “ตัวแทน” ยิ่งมากและซับซ้อนในโครงสร้าง ยิ่งระยะทางและการควบคุมยิ่งห่าง ปัญหา Principal-Agent จะยิ่งสูง ดังนั้น “ตัวการ” มีโอกาสสูญเสีย “ค่าจ้าง” หรือผลประโยชน์สูงเนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์นั้น ไม่ว่า “ตัวแทน” จะเป็น “คนดี” ใดๆ ไรก็ตามมองไปที่ผลประโยชน์ของตัวเองเป็นหลักไม่ได้

คุณทักษิณได้ประสบปัญหา Principal-Agent มาตลอดจนน่าจะสูญเสียเงินทองไปมากมาย ไม่ว่าจะออกแบบระบบรางวัลอย่างไรคุณทักษิณไม่มีวันเอาชนะประเด็น Principal-Agent ตามหลักวิชาการไปได้เลย

ประการที่สาม นักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์และเชื่อว่ามนุษย์ไม่มีเหตุผลเหมือนดังที่เคยเชื่อกันมา

ตัวอย่างแรกก็คือ “การเผลอคิดกันไปตามฝูงชน (herd mentality) ของมนุษย์ไม่ว่าในเรื่องหุ้น เรื่องฟองสบู่สังหาริมทรัพย์ การเห่อสินค้า (black berry ไม่ใช่ blueberry เหมือน blueberry cheese cake) ฯลฯ มนุษย์ไม่ใช่ผู้ชอบวิเคราะห์ข้อมูลอย่างแข็งขัน ถ้าเชื่ออะไรสักอย่างแล้ว จะมีความสามารถอย่างยอดเยี่ยมในการโน้มน้าวใจตนเองให้เห็นว่าสิ่งที่เขาเชื่อเป็นจริง

การตัดสินใจว่าคุณทักษิณ “ซุกหุ้น” ตลอดช่วงสองเวลาของการเป็นนายกรัฐมนตรี (ผู้พิพากษาของมติเป็นเอกฉันท์) และประเพณีมิชอบใน 5 คดีโดยใช้อำนาจหาประโยชน์ให้แก่ครอบครัวตนเองถือได้ว่าเป็นการสร้างความเสี่ยงอย่างใหญ่หลวงแก่ชาติในสายตาประชาชนทั่วไป (ABAC โพลระบุว่าเกือบร้อยละ 60 เห็นว่าคุณทักษิณควรยอมรับคำตัดสิน ซึ่งมีน้อยกว่าคนต่างประเทศ (ถ้าเป็นฝรั่งก็เรียกว่าการตัดสินใจครั้งนี้ damaging สำหรับตัวคุณทักษิณอย่างยิ่ง)

เชื่อได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันโดยเฉพาะคนที่อยู่ตรงกลางหรือกลางแบบเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง บัดนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนของการ “เผลอคิดไปตามฝูงชน”

กระแสประชาชนที่จะช่วยคุณทักษิณเข้าใจว่าเห็ดแห่งไปมากโดยสามารถใช้ความเข้าใจมนุษย์ของเศรษฐศาสตร์มาช่วยอธิบาย

ประการที่สี่ นักเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมอธิบายว่าสาเหตุที่มนุษย์ผิดพลาดก็เพราะการคิดเข้าข้างตนเอง กล่าวคือมนุษย์นั้นเข้าใจ รับรู้ รับทราบ รัก ชอบ (อย่างที่นักจิตวิทยาเรียกว่า perception) อย่างที่ตนเองเลือกที่จะรับรู้ รับทราบ เข้าใจ เกลียด รัก ชอบ ฯลฯ (“ความรักทำให้ตาบอด” “ตัวเองดีที่สุดในทุกเรื่อง”) จนเกิดความเอนเอียงและมักตัดสินใจไปอย่างขาดสติ

คุณทักษิณก็อยู่ในสภาวะการณ์เช่นเดียวกับมนุษย์ทั้งโลก กล่าวคือเลือกที่จะรับรู้ รับทราบอย่างที่คุณต้องการ ยิ่งอยู่ห่างบ้าน ห่างข้อมูล มีแต่ “ตัวแทน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์แห่งผลประโยชน์แตกต่างกันอยู่รายล้อมแถมมีเงินและความเคียดแค้นเป็นเจ้าเรือน การตัดสินใจ

ของคุณทักษิณจึงน่าจะไม่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลที่ใกล้โลกแห่งความเป็นจริงนัก

คนที่ไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับคุณทักษิณจะมองเห็นว่าการ “ออกแรง” บีบรัฐบาลครั้งนี้มีโอกาสประสบผลสำเร็จต่ำ เพราะเชื่อว่า “การเขโลคิดไปตามฝูงชน” ได้เกิดขึ้นแล้วจากทราที่ได้เห็นคำพิพากษา

ดังนั้น การอาศัยฝูงชนจึงทำได้ไม่ง่าย แลผมเศรษฐกิจแฟนคลับต้องช่วยควักกระเป๋าในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป แทนคุณทักษิณที่ถูกฤทธิ์ income effect ความไหลคล่องของน้ำเลี้ยงจึงน่าจะน้อยลงไป

สมมุติว่า “ออกแรง” ได้สำเร็จจนยุบสภา เลือกตั้งใหม่ กลุ่มคุณทักษิณได้มาเป็นรัฐบาลอีกครั้ง คิดหรือว่ากฎหมายนิรโทษกรรมและการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำได้ง่ายๆ เมื่อครั้งตอนรัฐบาลสมัครและรัฐบาลสมชายซึ่งคุณทักษิณ “แข็งแกร่ง” กว่านี้มากยังไม่สามารถทำได้ เหตุใดจะสามารถทำได้ในอนาคตซึ่งมีความไม่แน่นอนเป็นอันมากในการได้กลับมาเป็นรัฐบาลอีกครั้ง (ซึ่งคุณทักษิณก็ไม่สามารถเป็นนายกรัฐมนตรีได้อีกหากรัฐธรรมนูญ 2550 ไม่ได้รับการแก้ไข)

แค่หา “ตัวแทน” ลักคนที่สังคมพอยอมรับได้เสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีในการอภิปรายไม่ไว้วางใจครั้งนี้จะถึงนี้ ยังหาไม่ได้เลย

ทหากประมวลและประเมินประโยชน์ (benefit) และต้นทุน (cost) ภายใต้การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลแล้ว สามารถใช้เศรษฐศาสตร์ช่วยตอบได้ว่าคุณทักษิณควรทบทวนการ “ออกแรง” 12 มีนาคมนี้ เพราะ “เสีย” สูงกว่า “ได้” มาก การ “เสีย” นั้นจะมีผลลามไปถึงครอบครัว ญาติพี่น้อง อีกมากมาย และหากมีผู้คนล้มตายจากการจลาจล และคุณทักษิณตกเป็นจำเลยคนสำคัญของแผ่นดิน

ถ้าหยุดเสียทำใจให้ได้ และหาความสุขกับเงินที่มีอยู่อีกนับหมื่นล้านบาทและกับครอบครัวในเวลาที่เหลือของชีวิต และกับการสร้างสรรค์สิ่งดีๆ อย่างจริงจังให้กับสังคมไทย คุณทักษิณจะมีทั้งความสุขและจะพอมิที่พิเศษอยู่ในหัวใจของคนไทย และประวัติศาสตร์จะบันทึกไว้อย่างเมตตา

คนมีเงินไม่ถึงหมื่นบาทยังมีความสุขได้ ความสงบในจิตใจได้ ทำไมคนมีเงินเป็นหมื่นล้านบาทจึงหาความสุขในชีวิตไม่ได้ ทำไมคุณทักษิณไม่หาความสุขจากสิ่งที่มีแทนที่จะมีความทุกข์กับอดีต และหวังว่าจะมี “ความสุข” กับอนาคตอันแสนเดือนรางวัลซึ่งสุดแสนผู้มั่งคั่งต่อการก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของคนไทยด้วยกันเอง ชื่อเสียงของตัวเองในประวัติศาสตร์และคนที่คุณทักษิณรัก